

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS ĮSITIKINIMŲ AR PAŽIŪRŲ PAGRINDU LINKUVOS SOCIALINĖS GLOBOS NAMAMS TEIKIANT PASLAUGAS

TYRIMO

2025 m. spalio 22 d. Nr. (25)SN-245)SP-75

Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – ir Tarnyba) 2025 m. liepos 24 d. gautas pareiškėjo (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Pareiškėjas) skundas dėl galimos diskriminacijos įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu Linkuvos socialinės globos namuose (toliau – Globos namai) (toliau – Skundas). Pareiškėjas Skunde nurodo, kad jis gyvena Globos namuose bei yra vegetaras, nepaisant jo prašymų pritaikyti mitybą, jam tiekiamą mėsa. Pareiškėjas nurodo, kad jis kreipėsi į Globos namų administraciją, tačiau į jo mitybos poreikius Globos namuose neatsižvelgta. Pareiškėjas nurodo (šios ir kitų citatų kalba netaisyta): „Nepaisoma mano įsitikinimų – nors esu informavęs administraciją, kad esu vegetaras dėl etinių priežasčių, jau kelias savaites nuolat gaunu maistą su mėsa (pvz., plovą, kotletus ir kt.), o pateikiami „be mėsos“ patiekalai yra nepilnaverčiai (tik košės ir kopūstai). Administracija neatsako į prašymus operatyviai ir sistemingai pažeidinėja mano teisę į tinkamą mitybą. Šiandien man buvo patiekta mėsa, nors tai jau ne pirmas toks atvejis, ir tai vyksta nepaisant pateiktų skundų.“ Pareiškėjas nurodo, kad dėl minėtos situacijos jis patiria psichologinį spaudimą bei sulaukia nepagrįstų kaltinimų.

Vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 30 straipsnio 1 ir 2 dalimis, Lygių galimybių kontrolierė 2025 m. rugpjūčio 11 d. raštu (25)SN-245)S-457 (toliau – Raštas) kreipėsi į Globos namų vadovą (-ę) ir paprašė motyvuotai paaiškinti ir atsakyti: ar galite patvirtinti šiame rašte nurodytas aplinkybes; ar Globos namų administracijai yra žinoma, kad Pareiškėjas yra vegetaras; ar Globos namuose yra atsižvelgiama į Pareiškėjo mitybos įpročius (jei ne, prašyta nurodyti, kodėl); ar Pareiškėjui yra tiekiamas valgyti mėsa, jei taip, dėl kokių priežasčių neatsižvelgiama į Pareiškėjo įsitikinimus bei prašymus užtikrinti tinkamą ir subalansuotą vegetarišką maitinimą; ar Globos namuose yra reglamentuota, koks maistas tiekiamas gyventojams, ar tai yra patvirtinta vidaus dokumentais, ar

patvirtintas valgiaraštis (jeigu taip, prašyta pateikti įrodymus); ar Globos namuose asmenys, esantys vegetarai, veganai ar nevalgantys konkrečios mėsos rūšies asmenys, gali gauti subalansuotą maitinimą (jeigu ne, prašyta nurodyti, kodėl); kokių priemonių imtasi (ketinama imtis), siekiant sudaryti sąlygas Globos namų gyventojams, kurie yra vegetarai ar turi kitų mitybos įpročių, gauti subalansuotą maitinimą pagal jų valgymo įpročius; ar Pareiškėją buvo mėginama paveikti psichologiškai tam, kad jis pakeistų savo įsitikinimus bei valgymo įpročius (jei taip, prašyta nurodyti, kokių priemonių buvo imtasi, kad su Pareiškėju būtų elgiamasi pagarbiai, nemėginant pakeisti jo įsitikinimų); ar buvo gauta asmenų kreipimūsi (skundų), susijusių su netinkama mityba Globos namuose (jei taip – kokie šių kreipimūsi (skundų) nagrinėjimo rezultatai).

Taip pat prašyta pateikti ir kitą svarbią informaciją, susijusią su atliekamu tyrimu.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė :

2025 m. rugpjūčio 22 d. Tarnyboje gautas Globos namų direktoriaus atsakymas (toliau – Globos namų atsakymas) į Raštą, kuriame pateikti paaiškinimai.

Globos namų atsakyme nurodyta:

„Informuojame, kad 2025-07-22 gavome Linkuvos socialinės globos namų gyventojų (*duomenys neskelbtini*) skundą. Gyventojas nurodė, kad pagal savo įsitikinimus yra vegetaras ir reikalavo nedelsiant pradėti tiekti vegetarišką maitinimą. Linkuvos socialinės globos namuose maitinimo paslaugą gyventojams pagal sutartį vykdo UAB „Skirtingi skoniai“. (*duomenys neskelbtini*) apsigyvendamas globos namuose nebuvo vegetaras, maitinimo įpročius pakeitė staiga. Gavę skundą nedelsiant pradėjome, derinti vegetarišką maitinimą su UAB „Skirtingi skoniai“ ir korektiškai informavome gyventoją, kad skundą išnagrinėsime per 20 darbo dienų. Elektroniniu paštu išsiuntėme gyventojui atsakymą ir Linkuvos socialinės globos namų paslaugų gavėjų skundų nagrinėjimo tvarką. Gyventojas atsakė, kad jei vegetariškas maitinimas nebus užtikrintas nedelsiant, kreipsis į Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybą ir kitas institucijas. Nedelsiant užtikrinti vegetariško maitinimo dėl nesudarytos vegetarinės dietos ir nepatvirtinto valgiaraščio negalėjome, be to paslaugų gavėjo skundas buvo abstraktus, jis nenurodė, kokių produktų apsisprendė nebevertoti, todėl norint tinkamai išspręsti skundą reikėjo papildomos informacijos. Pažymime, kad įprastai paslaugų gavėjų skundus

išnagrinėjame kuo skubiau, dažniausiai per 5 darbo dienas, šiuo atveju užtrukome ilgiau dėl organizacinių procedūrų vegetariškam maitinimui organizuoti.

2. Globos namų administracija, tik gavusi (*duomenys neskelbtini*) skundą sužinojo, kad paslaugų gavėjas yra vegetaras. Šiuo metu paslaugų gavėjui vegetariškas maitinimas užtikrintas.

3. Globos namuose atsižvelgiama į (*duomenys neskelbtini*) mitybos įpročius, skundas buvo nagrinėjamas pagal Linkuvos socialinės globos namų paslaugų gavėjų ir kitų suinteresuotų šalių pasiūlymų, pageidavimų ir skundų nagrinėjimo tvarką, kurioje sudėtingiems skundams išnagrinėti, skiriama 20 darbo dienų.

4. (*duomenys neskelbtini*) mėsos patiekalai nėra tiekiami. Gyventojų skundas buvo išnagrinėtas ir pateiktas raštiškas atsakymas 2025 m. rugpjūčio 14 dieną. (*duomenys neskelbtini*) UAB „Skirtingi skoniai“ sudarė vegetarinę dietą, atsižvelgiant į jo 2025-07-28 pateiktą prašymą Linkuvos socialinės globos namams, kuriame nurodė kokių mėsos rūšių nevartoja ir kokie produktai tinkami.

5. Linkuvos socialinės globos namuose direktoriaus 2025-01-30 įsakymu Nr.V25-15 patvirtintas „Gyventojų maitinimo paslaugos organizavimo ir kontrolės socialinės globos namuose tvarkos aprašas“, kuriame reglamentuotas maitinimo paslaugų teikimas gyventojams. Valgiaraščius sudaro UAB „Skirtingi skoniai“ specialistas (dietistas), jie yra derinami ir tvirtinami įstaigos vadovo.

6. Globos namuose asmenys esantys vegetarai, veganai ar nevalgantys konkrečių mėsos rūšių, gali gauti subalansuotą maitinimą pagal valgymo įpročius. Naujai atvykstančių gyventojų iš anksto teiraujamės apie jų maitinimosi įpročius ar dietas ir perduodame informaciją UAB „Skirtingi skoniai“.

7. Globos namuose visada atsižvelgiama į gyventojų pageidavimus ir norus, mitybos įpročius, reguliariai tikrinama maitinimo paslaugas tiekiančios įmonės paslaugų kokybė, gyventojai turi galimybę teikti prašymus, pasiūlymus, skundus tiesiogiai ir anonimiškai.

8. (*duomenys neskelbtini*) įsitikinimų pakeisti nebandėme, vos tik gavę skundą, nedelsiant ėmėme derinti vegetarinę dietą su UAB „Skirtingi skoniai“. Pareiškėjas skundėsi, kad iš jo buvo prašoma pažymos, jog yra vegetaras, išsiaiškinome, kad UAB „Skirtingi skoniai“ darbuotojai norėjo ne pažymos, o raštiško patvirtinimo kokių mėsos rūšių ar produktų gyventojas nevartoja. Manome, kad tai buvo ne psichologinis poveikis, o netinkama komunikacija. Kad nekiltų problemų, šioje situacijoje tarpininkavome ir paprašėme gyventoją pateikti raštišką prašymą, kuriame būtų nurodyta kokių produktų nevartoja ir gautą informaciją perdavėme maitinimo paslaugos teikėjams.

9. Linkuvos socialinės globos namai skundų dėl maitinimo paslaugų gavo tik iš paslaugų gavėjo (*duomenys neskelbtini*), kurie buvo išspręsti ir šiuo metu paslaugų gavėjas gauna vegetarišką maitinimą, pagal jam sudarytą vegetarinę dietą.“

Lygių galimybių kontrolierė

konstatuoja:

Tyrimo metu buvo vertinama, ar Globos namai teikdami paslaugas nepažeidė Lygių galimybių įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 4 punkto, pagal kurį, įgyvendindamos lygias galimybes, valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos pagal kompetenciją privalo užtikrinti lygias galimybes, nepaisant lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos, teikiant administracines ir (ar) viešąsias paslaugas.

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas pamatinis asmenų lygybės principas. Konstitucijos 29 straipsnyje skelbiama, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs; žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų. Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas, atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius (be kitų, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1998 m. lapkričio 11 d., 2019 m. sausio 11 d., 2023 m. spalio 4 d. nutarimai).

Lygių galimybių įstatymo 1 straipsnyje nustatyta, jog šio įstatymo paskirtis – užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Konstitucijos 29 straipsnio nuostatos, įtvirtinančios asmenų lygybę ir draudimą varžyti žmogaus teises ir teikti jam privilegijas lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Taip pat šiuo įstatymu siekiama, kad būtų įgyvendintos ir Europos Sąjungos teisės aktų, nurodytų šio įstatymo priede, kitų tarptautinių sutarčių nuostatos. Konstitucijoje įtvirtintos asmenų lygybę reglamentuojančios pagrindinės nuostatos yra perkeltos į Lygių galimybių įstatymą, kuris draudžia diskriminaciją šio įstatymo taikymo srityje ne tik dėl konstitucinių nediskriminavimo pagrindų, bet ir dėl kitų žmogaus tapatybės požymių ar priskiriamų savybių, kurios yra įtvirtintos Lygių galimybių įstatyme.

Pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 dalį, diskriminacija – tiesioginė ar netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos. Tiesiogine diskriminacija Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalyje apibrėžiama, kaip elgesys su asmeniu, kai dėl pirmiau išvardintų pagrindų asmeniui taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui.

Pagal Lygių galimybių įstatyme įtvirtintą diskriminacijos sąvoką, tiriant diskriminacijos fakto buvimą ar nebuvimą, siekiama nustatyti, ar tam tikras elgesys, teisės norma, praktika galėtų tam tikrą asmenį dėl tam tikro asmens tapatybės požymio, t. y. aptariamam atveju – dėl įsitikinimų ar pažiūrų, priversti atsidurti mažiau palankioje padėtyje nei kitas asmuo, neturintis šio požymio.

Pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 5 dalį netiesioginė diskriminacija – veikimas ar neveikimas, teisės norma ar vertinimo kriterijus, akivaizdžiai neutrali sąlyga ar praktika, kurie formaliai yra vienodi, bet juos įgyvendinant ar pritaikant atsiranda ar gali atsirasti faktinis naudojimosi teisėmis apribojimas arba privilegijų, pirmenybės ar pranašumo teikimas lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, nebent šį veikimą ar neveikimą, teisės normą ar vertinimo kriterijų, sąlygą ar praktiką pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis.

Kaip minėta, valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos pagal kompetenciją privalo užtikrinti lygias galimybes, nepaisant lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos, teikiant administracines ir (ar) viešąsias paslaugas (Lygių galimybių įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 4 punktą).

Nagrinėjamo atveju tyrimas pradėtas gavus Pareiškėjo Skundą dėl diskriminacijos įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu Globos namuose. Pareiškėjas Skunde nurodo, kad jis gyvena Globos namuose bei yra vegetaras, nepaisant jo prašymų pritaikyti mitybą atsižvelgiant į jo įsitikinimus, jam tiekiami mėsa. Pareiškėjas Skunde nurodė, kad jis kreipėsi į Globos namų administraciją, tačiau į jo mitybos poreikius Globos namuose neatsižvelgta. Pareiškėjas nurodė, kad dėl minėtos situacijos jis patiria psichologinį spaudimą.

Įsitikinimas – intelektualinis tikrumo būvis, kad pažiūra į objektą teisinga. Susijęs su žmogaus intelektu ir jausmais. Lemia vieną ar kitą žmogaus veiklos kryptį, socialinį elgesį (įsitikinimais vadovaujamosi, dėl jų kovojama, net aukojamosi).¹ Vadovaujantis teisinėje literatūroje pateiktais išaiškinimais: įsitikinimai apibrėžiami kaip tam tikros pažiūros ir nuostatos, susiformavusios stebėjimo, pažinimo procese. Įsitikinimai gali būti politiniai, religiniai, ekonominiai, estetiniai, kultūriniai ir t. t. Jie atspindi tam tikros ideologijos, kultūros, dorovės, etikos ir moralės normų aplinkoje susiformavusias žmogaus pažiūras apie visuomeninio, valstybinio gyvenimo reiškinius ir pan.² Pažiūros dažnai siejamos su įsitikinimais, nes iš esmės šios sąvokos yra beveik tapačios: pažiūros – įsitikinimai, pasaulėžiūra.

Pažymėtina, jog teismų praktikoje³, aiškinant pažiūrų ir įsitikinimų sąvoką baudžiamosios teisės kontekste, atkreipiamas dėmesys, kad (*cituojama*) „pažiūros ir įsitikinimai“ įstatymine baudžiamąja teisine prasme apima ribotą skaičių veiksnių ir turėtų būti suprantamas siauriau nei plačiau, visuomenėje suvokiama prasme. Visuomenine, kasdiene prasme „pažiūros ir įsitikinimai“ gali būti suprantami kaip bet kokia nuomonė apie bet kokį gyvenimo reiškinį, tačiau teisine prasme požymis „pažiūros ir įsitikinimai“, aprašyti BK (*pastaba: Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso*) 169 straipsnio dispozicijoje, turi gerokai siauresnę prasmę ir yra skirti bei leidžia priskirti konkretų asmenį tam tikrai grupei, kuriuos vienija ir iš kitų grupių išskiria tokių pat pažiūrų ir įsitikinimų turėjimas. Individo pažiūros ir įsitikinimai yra privataus žmogaus gyvenimo dalis, tokia pat kaip ir individo gyvenimo būdas, šeimyninė padėtis, gyvenamoji aplinka, santykiai su kitais žmonėmis, įpročiai ir kt. (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 29 d. nutarimas). Vadinasi, asmens įsitikinimai gali būti politiniai, religiniai, ekonominiai, estetiniai, kultūriniai, tačiau jie visada yra asmens privatus reikalas, kurio turinio valstybė nereguliuoja ir nekontroliuoja. Įsitikinimai ir pažiūros apibūdina asmenį kaip individą, yra jo asmenybės dalis“.

Taigi visiškai akivaizdu (ir tai objektyviai paaiškinama), kad Lygių galimybių įstatyme nurodyti draudžiamo diskriminavimo pagrindai – *įsitikinimai ir pažiūros* – gali apimti įvairaus pobūdžio įsitikinimus ir pažiūras, taip pat ir politinius, ekonominius, kultūrinius ir kt.

Pareiškėjas nurodė, kad yra vegetaras dėl etinių priežasčių. Vegetarizmo motyvai dažnai būna moraliniai ar etiniai (pavyzdžiui, gyvūnų teisės ar aplinkosauga). Tai rodo, kad tai nėra momentinė ar paviršutiniška nuostata, o rimtas įsitikinimas, kuris veikia asmens gyvenimą. Mokslininkai yra

¹ Visuotinė lietuvių enciklopedija: [įsitikinimas](#).

² Teisės problemos 99/1-2. Teisės institutas, 1999 m., p. 94.

³ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. sausio 14 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-58-942/2016.

pažymėję, kad pasirinkimas vartoti ar nevartoti mėsą keičiasi kartu su vertybių priėmimu arba atmetimu, žmonės vartoja mėsą ir priima jos simboliką būdais, atitinkančiais jų savęs suvokimą⁴. Atsižvelgiant į tai, kad vegetarai laikosi tam tikrų įsitikinimų ir galimai vadovaujasi ideologija dėl gyvūninės kilmės maisto vartojimo bei vadovaujantis minėtu apibūdinimu, teigtina, jog vegetarizmas atspindi jų įsitikinimus ar pažiūras.

Tyrimo metu nustatyta, kad Globos namai 2025 m. liepos 22 d. gavę Pareiškėjo skundą, kuriame buvo ir prašymas pakeisti valgiaraštį dėl vegetariškos mitybos, iškart pradėjo derinti vegetarišką maitinimą su maitinimą tiekiančia įmone UAB „Skirtingi skoniai“. Pareiškėjo skundas Globos namuose buvo išnagrinėtas 2025 m. rugpjūčio 14 dieną. UAB „Skirtingi skoniai“ Pareiškėjui sudarė mitybos planą, atsižvelgiant į jo įsitikinimus ir poreikius. Šiuo metu paslaugų gavėjui užtikrintas vegetariškas maitinimas.

Globos namuose direktoriaus 2025 m. sausio 30 d. įsakymu Nr. V25-15 patvirtintas „Gyventojų maitinimo paslaugos organizavimo ir kontrolės socialinės globos namuose tvarkos aprašas“, kuriame reglamentuotas maitinimo paslaugų teikimas gyventojams. Valgiaraščius sudaro UAB „Skirtingi skoniai“ specialistas (dietistas), jie yra derinami ir tvirtinami įstaigos vadovo.

Globos namuose Pareiškėjo skundas buvo nagrinėjamas pagal Linkuvos socialinės globos namų paslaugų gavėjų ir kitų suinteresuotų šalių pasiūlymų, pageidavimų ir skundų nagrinėjimo tvarką, kurioje sudėtingiems skundams išnagrinėti skiriama 20 darbo dienų. Tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjo prašymas nebuvo ignoruojamas, jis buvo nagrinėjamas pagal nustatytą Globos namų vidaus tvarką.

Tarnybai teiktame Globos namų atsakyme pažymėta, kad asmenys, esantys vegetarai, veganai ar nevalgantys konkrečių mėsos rūšių, gali gauti subalansuotą maitinimą pagal valgymo įpročius. Naujai atvykstančių gyventojų iš anksto teiraujamosi apie jų maitinimosi įpročius ar dietas ir informacija perduodama UAB „Skirtingi skoniai“.

Globos namai pažymėjo, kad Pareiškėjui nebuvo daromas psichologinis poveikis dėl jo mitybos: „<...> buvo ne psichologinis poveikis, o netinkama komunikacija“.

Iš tyrimo metų gautų duomenų nustatyta, kad Globos namai, gavę Pareiškėjo skundą (prašymą), iškart inicijavo atnaujinto meniu organizavimą ir meniu pritaikė Pareiškėjui pagal jo įsitikinimus bei poreikius, taigi lygias galimybes galimai pažeidžiantys veiksmai buvo nutraukti.

---

⁴ [Values and Beliefs of Vegetarians and Omnivores: The Journal of Social Psychology: Vol 140 , No 4 - Get Access](#)

Pagal Lygių galimybių įstatymo 29 straipsnio 3 dalies 4 punktą, tyrimo metu ar jį atlikęs, lygių galimybių kontrolierius gali nutraukti tyrimą, kai lygias galimybes pažeidžiantys veiksmai (neveikimas) nutraukiami.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, ir vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 16, 17 straipsniais, 29 straipsnio 3 dalies 4 punktu,

lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a :

1. Tyrimą nutraukti, kadangi lygias galimybes pažeidžiantys veiksmai buvo nutraukti.
2. Su sprendimu supažindinti Pareiškėją ir Linkuvos socialinės globos namų administraciją.

Sprendimas per 1 (vieną) mėnesį nuo jo gavimo dienos gali būti skundžiamas apygardos administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka arba Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatyme nustatyta tvarka.

Lygių galimybių kontrolierė

Birutė Sabatauskaitė